

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

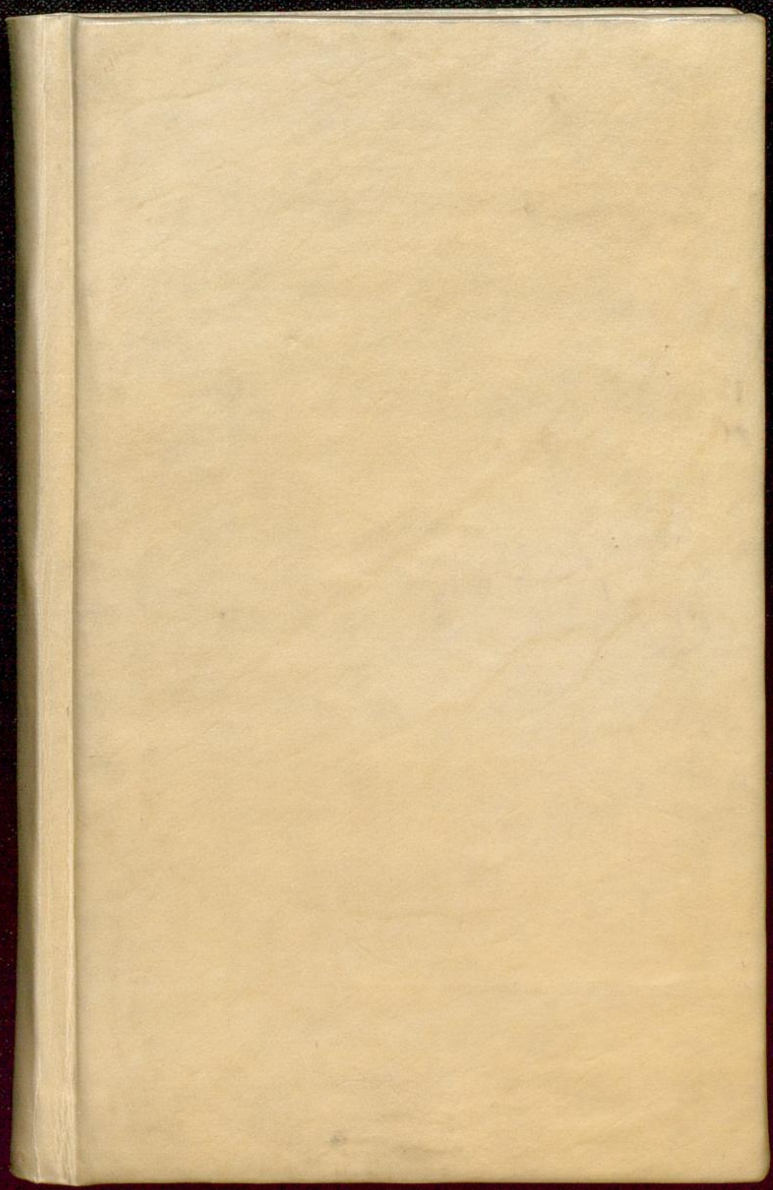
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tvmvlvs Hermetis Apertvs

Gassmann, Franz

[S.l.], 1675

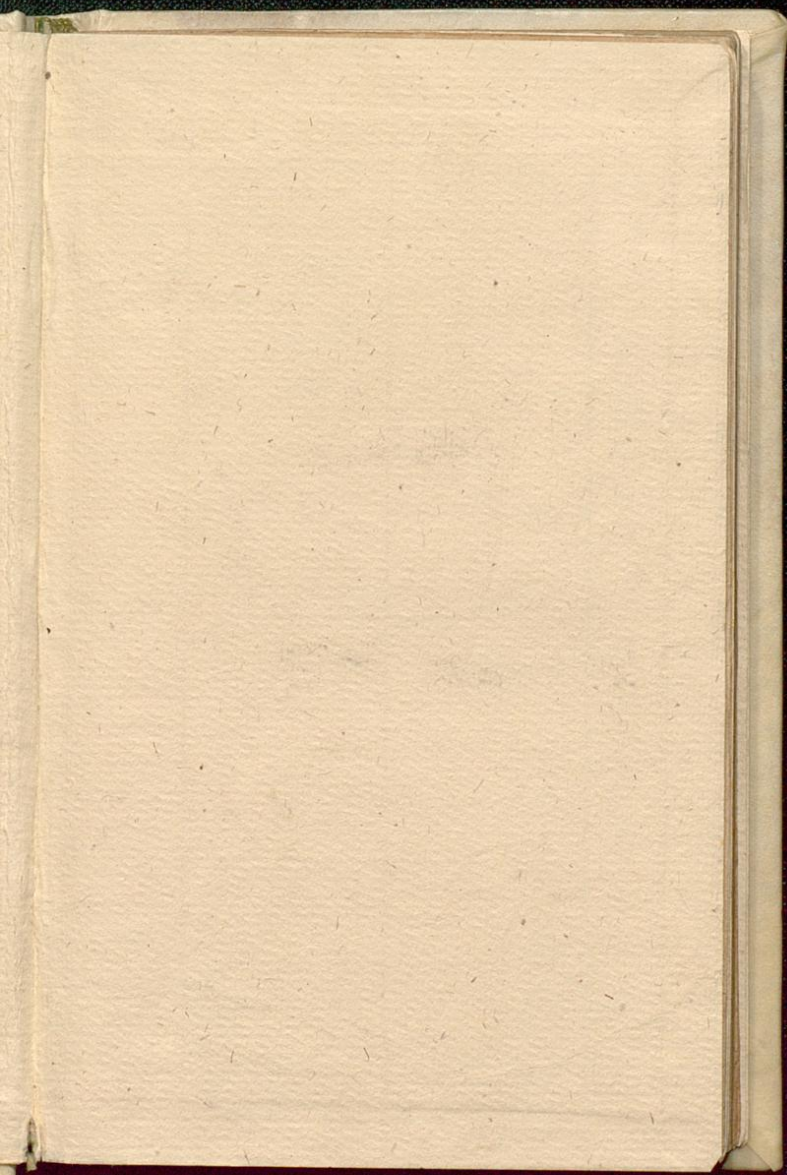
[urn:nbn:de:bsz:31-99903](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99903)

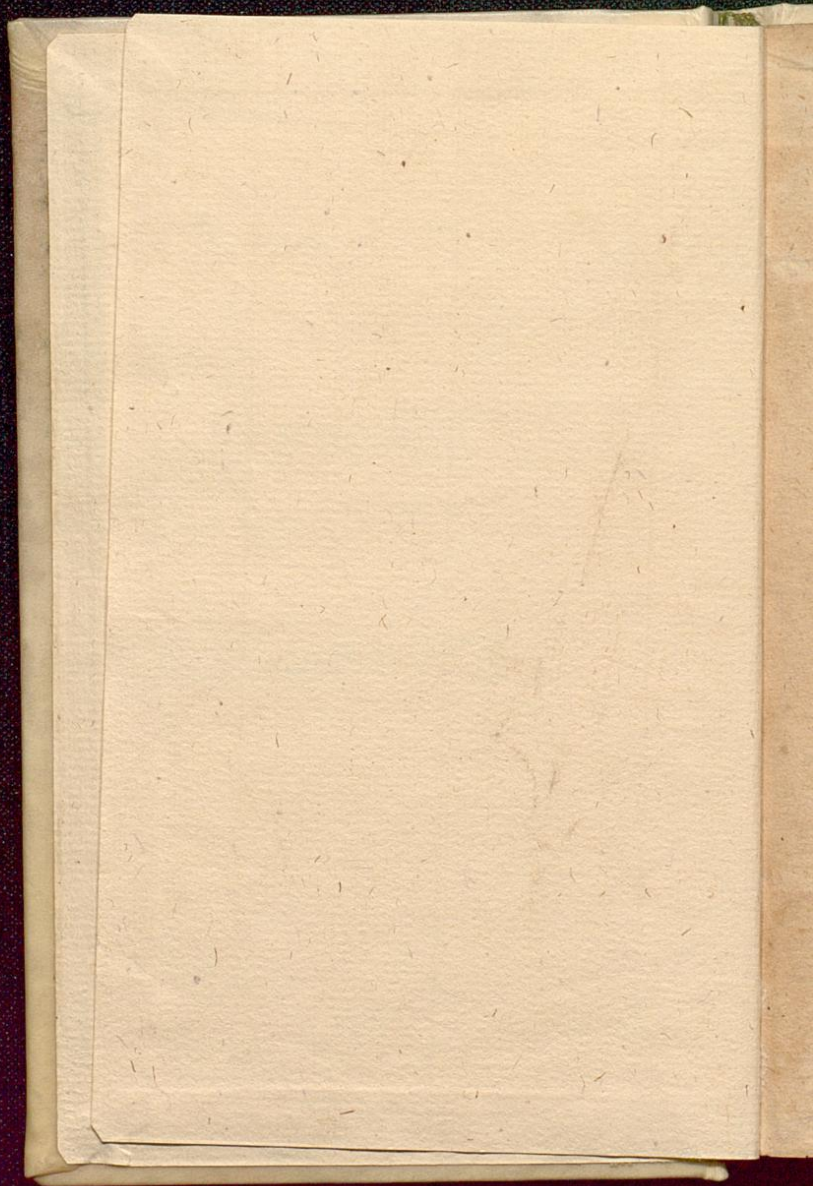

10/5
87 B 76 453

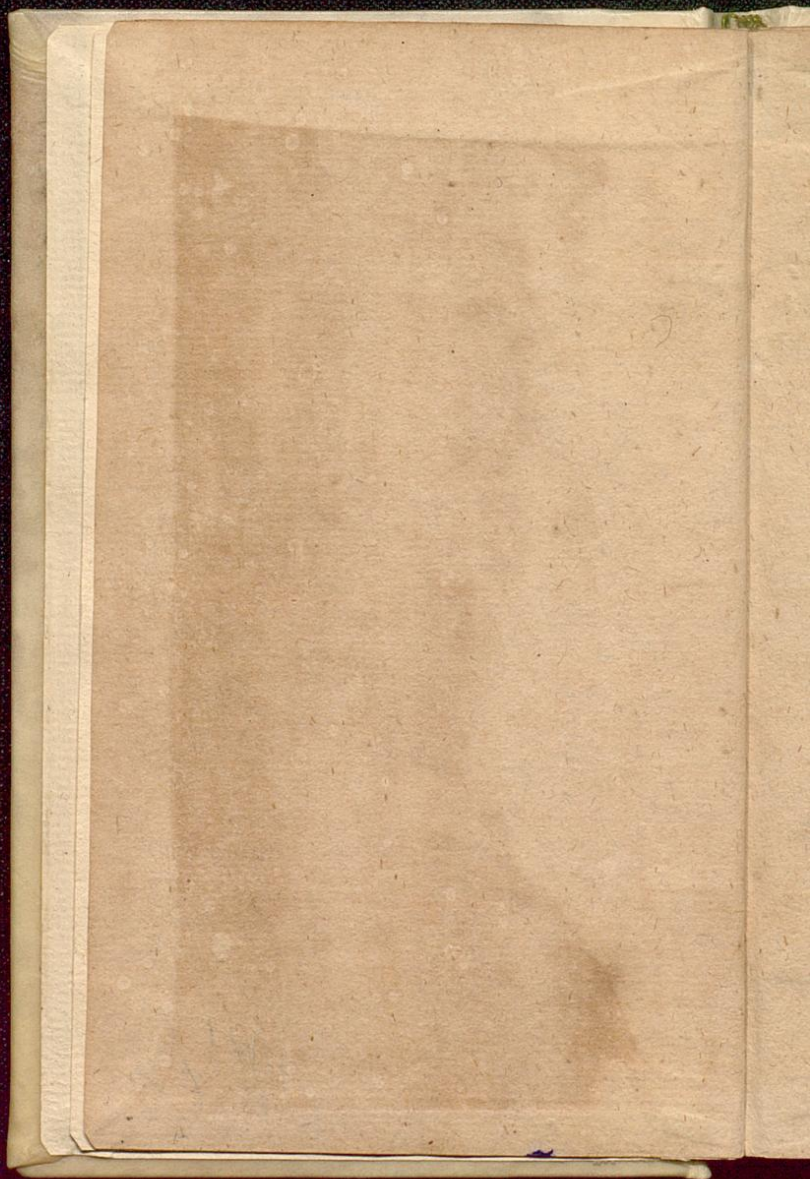
Bernus 453

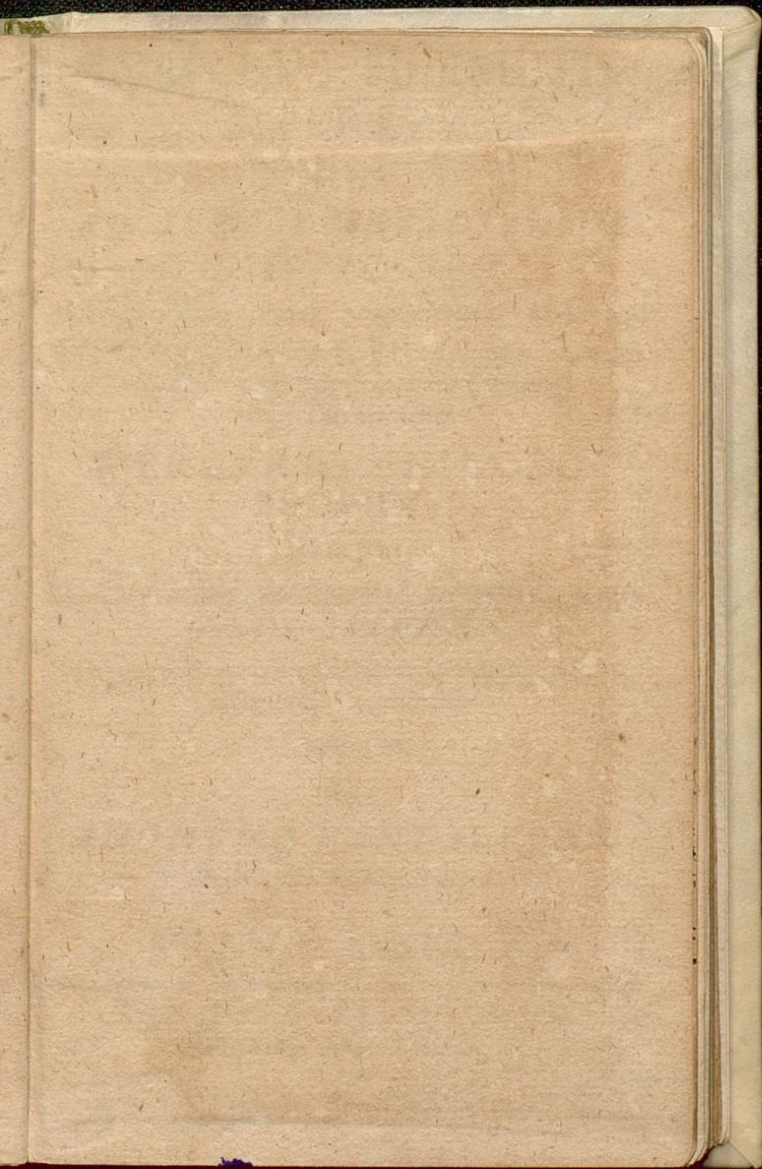
10/5

J. W. L. 1761

3
C.
A
An
dita

Cui
Per

A
✠

TVMVLVS HERMETIS

APERTVS

Ex Bibliotheca In quo Monserratensi

AD SOLEM MERIDIANVM

Fugae SUNT VIDENDÆ in Entaus;

Antiquissimorum Sophorum abscon-
dita veritates Physicæ & Recentiorum quorum-
dam erroneæ opiniones de laudatissi-
mo illo liquore

MERCVRIO PHILOSO-
PHORUM,

Ita ut jam

*Cuilibet etiam mediocriter ingenioso, Regia
via pateat ad hoc mysterium*

Perquirendum, inveniendum & præparandum,
in gratiam errantium

Illuminatus

Ab

ANONIMO PANTALEONE,

Sophia Hermetica Adopso.

VIENNÆ AVSTRIÆ,

Typis JO: BAPT: HACQUE

Anno M. DC. LXXV.

goussmann. Baro gaspary

TVMVVS HILBERTVS

APERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

87 B 76 453

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

NOBIS SOCIIS HILBERTVS

Epitaphium Tumuli.

BENEVOLE LECTOR.

QUICUNQUE SIS ATTENDE

HEIC LICET CONSPICERE

MONUMENTVM VERI-
TATIS NATVRALIS

NATÆ QUIDEM

BENIGNO COELI FAVORE, OBSTETRI-

CANTE INDUSTRIA HUMANA,

DENATÆ VERO

SUMINE LETHALI INVIDIÆ, JUBENTE

ID FATORUM INCLEMENTIA

DUM VIXIT

GEMMIS AUROVE NITIDIOR, ADMIRA-

TIONUM MATER FUIT

JAM

FABULA VULGI FACTA

REQUIESCIT PROPE ACHERONTA, LO-

CO HORRIDO ET INACCESSO.

BUSTUM CUSTODIUNT IN CALI-

GINE TANGIBILI

NOCTIÆ LUGUBRES CUM TREMEN-

DIS INFERNI POTESTATIBUS.

OSSA SI FORS PETIS LUISTRARE, SCIAS

HUC NON CLUERE VIAM, NISI

COELITUM CONDUCTU SUB

POENA CLADIS ULTIMÆ,

INGREDERE

SED NON

NISI ILLUMINATA MENTE,

ET

FIDO COMITATUS AMICO,

AD

AD MOMVM.

*Indulge genio, Mome, & qua
non capis carpe, eveniet tamen
paulò post ut desleas, qua jam ri-
des, experieris enim serò nimis,
quod verum sit adagium Graco-
rum ἰδὸν ἡμῶν ἢ μιμῶν, facilius est
reprehendere quàm imitari.*

CEL

PRÆFATIO.

 Andide Lector. Ecce iterum novum Athletam; nuper in hanc arenam descendere persuasus sum, fateor, nunquam enim fui intentionatus sub vexillo calami famam capessere, eò quod à longo tempore Scriptores Chemicì malè audiant & pro Impostoribus Synonymè accipiantur; An jure vel injuriâ hoc fiat, judicent prudentes. Causa verò hujus Encomii videtur esse sequens; plurimi enim ita procedunt: Vbi per aliquot annos, crumenâ & Sanitate exhausti, omnes anfractus cerebri evacuarunt merasque inanitates ubiq; jam relictas tenent, ne famam longo labore partam protinus etiam amittant, ar-
ripiunt

ripiunt calamum & conjiciunt in char-
tam speciosos suos Processus, unicuiq;
obicem ponentes, ne vilipendatur, sed
pondus acquirat sua obscuritate; & li-
cet lucrum aliquando parvum exinde
emergat, malunt tamen tueri suam re-
putationem & tales haberi quales non
sunt, cum ingenti læsione conscientiaë,
quàm ingenuè erroneas confiteri vel ta-
cere. concludunt forsan sic: Si nil aliud
reporto à meis furnis, manebit tamen
mihi titulus viri docti & eloquentis,
quis scit, quo modo mihi poterit prod-
esse, licet non in hâc Provinciâ, juxtâ
Poetam. Semper tibi pendeat hamus,
quo minimè credis gurgite, piscis erit.
Ego verò à juventute usque paucilo-
quus, in progressû sinistrum omen di-
cacitatis Scholasticæ notans, depre-
hendi eam ut plurimum demonstratio-
ne reali orbatam, pauperioremque
Codro, ideoque rejectâ illâ, statui rem
ipsam

ipsam potius venari quam verba, nec
secundante DEO, defuit successus, non
enim darem meam Scientiam realem
pro toto gazophylacio rhetorico & lo-
gico; utrumque laudo, sed non compa-
ro. Quia verò hâc literariâ tempe-
state plurimos video navigare sine re-
mis, solo opinionis vento promotos,
paucosque scire quorsùm tendant, sed
tanquam Pyratas sub incertâ elevatio-
ne oberrare, sibi que per Praxin istam
fatuam, aliquam nauticæ Scientiæ fa-
mam, conciliare. Proinde ne ju-
ventuti credulæ, plus justo nebularum
vendant & multitudine mendaciorum
suorum, veritatem nostram Physicam
ex memoriâ mortalium planè eripiant,
induxi tandem animùm venalis esse,
non ut mihi gloriolam ex hoc musta-
ceo quæram, sed ut errantem inter
tot myriades Scriptorum in viam re-
ctam deducam, & à scopulis naufraga-
gosis

gosis custodiam. Dubitavi quidem diù an inter tot nugatores proflare velim & iudicium vulgare tolerare, sed vicit amor proximi quærentis, quod enim mihi placuisset, & aliis non displicebit. Dolendum certè est, quod Sartores, Sutores ac Cerdones longè sint honestiores quàm plurimi nostrorum Scribentum, servant enim quæ promittunt & propterea honorem merentur, sed hi putant suo muneri satisfecisse, si disertè, tersè ac callidè multà volumina typis evulgent; an verum sit vel falsum quod scripserint, nil spectare ad ipsos, sed plebejis convenire, se verbis alligare & promissis stare; quasi verò generosa nobilitas ex cammerina mendaciorum ortum suum duxisset. Iurant quidem nonnulli per totam Oeconomiam cœlestem & sæcùs iudicantes deovent ad infima Tartara: Verùm enim verò quam turpiter

ter ego & alii per nequissimas has hominiformes bestias decepti simus, non est hujus loci, fieret enim volumen, non tractatulus. Stultissima res est & insuper inexcusabile piaculum, scribere verba sine re & scienter posteris imponere. Amore DEI; quid cogitatis Christiani, si iudex supremus ab omni verbo otioso rationem postulat, quid vobis fiet, qui integra volumina, sine re, posteritati venditis, & dulcissima pignora amoris, ætate, sanitate, pecuniâ, honore & vitâ privatis! quis nostrum est, qui non doleat, de hoc vel illo Authore, quod seductus ab eo sit per multos annos? quoties ego exclamo? O mihi præteritos referat si Iupiter annos! non quod ipsos Venere & Bacho inutiliter triverim, sed quod per multos frustraneos labores, ex istis maledictis libris haustos, tempus & sanitatem destruxerim.

Sed quid vos librorum sputatores an-
git, quod tacere non potestis, si nil nisi
verba quæ pectus non exsaturant, de-
promere vultis? Sola certè ambitio
vos strangulat & boare facit, aliàs nil.
de vobis verum est Germanicum pro-
verbium, **Viel Geschrey und wenig
wolle.** Expectate modò, crudeles po-
steritatis hostes, Dies suprema vobis
dabit mercedem & Tabulam primam
Decalogi ita explicabit, ut secundâ
non indigeatis. nunquid satius fuisset,
tacendo Philosophus manere, quam
scribendo impostor fieri: qui arcana
non vult evulgare, si quidem maximum
arcanum est, arcana arcanis tegere, il-
le etiam sua mendacia domi servet iis-
que pinguescat. Longè melius con-
sultuit suæ famæ ac conscientiae lumen
illud Belgicum Helmontius, licet non
unusquisque ipsum assequatur, vera ta-
men scripsit; non enim est necessum
ut qui

ut quilibet è tribû Levi, similibus arca-
nis, pavonis in modum, gestiat, sed suf-
ficit veritatem ex propriâ experienciâ
posteris reliquisse, ne scientiæ & artes
pereant. Qui judiciosus & ad hoc ele-
ctus est, statuto tempore inveniet quod
quæsit vel altùm tacentibus Proceſ-
ſuum scriptoribus. De me hoc san-
ctè affirmare audeo, si librorum le-
ctiõni speculationes prætulissem, eas-
que cum praxi copularem, tot innu-
meros labores & miseras non sensis-
sem. Quare mactate animis, soda-
les charissimi, præmanum quidem nil
vobis præbeo, sed sequimini meum
consilium: relinquite vestros Processus,
considerate intellectualiter subjectum
quod vobis præmanu est, orate & la-
borate, facem vobis præferam, lo-
cum & materiam nomine signabo, mo-
dum etiam procedendi, quantum con-
scientia permittit, tradam. Nil scri-
bo

bo nisi vera & mea, a nemine nisi solo DEO, per improbos labores Herculeos, à multis annis insequenter exantlatos communicata. Fundamentum & τὸ σῆμα dederunt libri, de cætero nil. Ego verò in his paginis talia scripsi, qualia typis nunquam fuerunt consignata. Estote ergò hilares, seduli ac constantes, nec desperate quamvis non statim succedat, sed cogitate, quod secundùm Græcorum pro verbum, χαλεπὰ τὰ καλὰ, pulchra sint
difficilia.

CAP.

CAPUT I.

CAPVT I.

Probatnr Titulus.

Napricò est, nec facile negabitur, nisi ab eo qui rerum Naturalium planè est ignarus unicam veritatem Naturalem è puteo Hippocratis eruere, plus ingenii, virium, laboris ac temporis requirere, quam ipsum fontem Hippocrenen cum totâ Philosophiâ sermocinali ebibisse, eò quod hæc ex instituto . lege & observatione Hominum prognata est & pingui otio addiscitur ; illa verò suos natales debet ipsi Naturæ, Spiritui invisibili Deique omnipotentis Vicario ac præterea Caliginosâ nocte Orphei in tantum premitur, ut, si nonnuncquam in lucem prodire oportet, non uno Hercule, sed ipso domitore mundi, Elemento ignis ejusque terribili torturâ indigeat ; imò neque sic facile comparet nisi interveniat justus ejus, coram quo montes dehiscunt & abyssus surgit. Exemplis si vellemus agere, maxima eorum copia ex omni seculo suppeteret, qui nudam sine veste Dianam omni possibili modo & solertiâ per Saxa per ignes quæsi verunt, sed vel non invenerunt, ve

▲

inven-

inventam accepto Cervino intellectu non agnoverunt & propriis industriæ Canibus præda facti sunt. Deplorant etiamnum hodiè in multis locis viduæ cum pupillis maritorum ac parentum prodigiosam prodigalitem in rebus Alchymisticis sine lucro locatam exceptò quod loco lapidis calculum & loco tincturæ artus tremulos ac paralyticos reportarunt. Propterea tamen non sequitur; Cassa nux est, Somnium & Civitas Platonica quod Alchymistæ quærunt: Tumulata siquidem est Veritas Naturalis & insuper casta Virgo, non prostibulum mercenarium cuique obvium. Habeant sibi sutores quòd in pice hærent, maledicent sibi Seplasiæ, quòd relicta medicinâ hominum, metallis longè firmioribus clysterem meditati sint & malè applicaverint: Quid rei nostræ Reginæ cum Balneatoribus & Ambubagarum collegiis? Non propterea aurifaber metallorum principia caller, quòd metalla ipsumque aurum affabrè effigiare didicit: Quid rusticis intercedit familiaritatis cum hâc nostrâ Principissa, quæ munita loca & arcem inhabitat triplici muro circumdatam.

Denique Amice Lector, nunquid putas hanc cœlestem prolem carere paternâ curâ & amore, ita ut quilibet lascivus hircus posthabito Parentis consensu, eam in suum thalamum rapere ac violare possit? Minimè gentium. Imò ne hoc fiat, mortalium oculis erepta & Terræ Jovis filiæ commissa in ejusque gremio sepulta est. Non jacet super

CAPUT I.

super pulvinaria mollicula, nec splendet vestimentis purpureis auroq; distinctis, nec exspariatur per læta saliunca & amœnos campos spectatum, neque spectetur ut ipsa, multò minus choreas ducit & procos quærit pro more puellarum, sed Regiâ quâdam generositate vult potius delitescere intra brachia Saxeæ & cimmerias tenebras quàm ab Indignis sub molli pluma osculari. Talis hucusque fuit nostra Titonia eritque donec seculum comburetur in favillam.

CAPVT II.

Suggerit causas.

Commune diciturum perhibet, Naturæ Sym-
 mystas plerunque esse Atheos: quod absque
 distinctione planè falsum & sesquipedale
 mendacium est; Sequens verò antiquorum Ma-
 gorum proverbium est verum atque longè verissi-
 mum, ubi dicunt: Nostra ars vel inventit bonum
 vel facit bonum. Admiserim quidem lubens &
 cotidiana Experientia loquitur, quàm plurimos
 artis Chrysopœiticæ amâsios Bachanalia per to-
 tum annum vivere parcosque Dei cultores exi-
 stere; Sed hoc etiam adjecerim, quod meo &
 omnium rectè sentientium iudicio illi ipsi Pseu-
 dosophi tam longè absint ab aureo vellere, quàm

Coelum à terrâ, oriens ab occidente, & album à nigro; imò aüssim asserere, nunquam vixisse, talem adeptum, & planè esse Sydiroxylon, sapiens impius. Hoc ad minimum verum est, quod impietas, præprimis pecuina lascivia sit signum inseparabile impostoris & ignorantis: Sapientissimus enim cordium scrutator nemini unquam claves concessit ad fontem vitæ, nisi quem vitâ dignum præscivit videant ergò illi qui ejusmodi Satyros, & bestias rationales ob putatitiam suam scientiam magnificiunt, ne frustrâ à dumeto uvas & à tribulo ficus expectent. Principalis enim causa sepultæ nostræ veritatis Hermeticæ est, Deus optimus maximus, Secretorum omnium Prens; hic cum oculo carnali sit incomprehensibilis, suos quoque thesauros eidem abscondit. Amici quidem aliquid præstare possunt, sed id non absque directione Protosophi altissimi per media agentis. Et, si vel maximè per technas Politicas aliquando contingit, quòd ejusmodi porcus ad delubrum venerandum Naturæ deducitur, nil tamen vel capit vel efficit, vario modo occæcatus & impeditus ex justo Dei judicio. Secunda causa hujus sepulturæ sunt Adepti. Homo enim, quæ talis, vix caret invidiâ, præprimis in rebus magnis, sicut videre est in nostræ artis Antistite, Hermete, quid enim Tabulâ ejus Smaragdinâ est obscurius? citius te triformi Pegasus expediet Chymarâ, quàm labyrinthæo hoc ænigmate Oedypus. Ejus vestigiis fideliter insecuti sunt Gerber,

ber, Raymundus Lullius, Arnoldus Villanovanus & alii. Arabs, sicut ingenio magis illuminatus & iudicio ponderosus, ita etiam magis distinctè & dogmaticè sua proposuit, reticendo tamen ferè ubique vel amputando punctum de quo lis est.

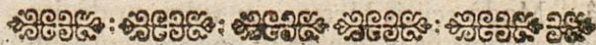
Lullius Vir ingenii subtilis ac subdoli, palpum perfectè obrufit mundo, advertit nimirum quod Scholæ Latinæ à Græcis seductæ, pro summo apice Sapientiæ teneant si quis promptè, argutè & eleganter fermocinari queat; proinde omnes angulos Logicæ ac Rhetoricæ excutiens suam veritatem vestivit, obliteravit & planè sepelivit, sicut ipsius Scripta contradictoria & tautologica abundè testantur; placuit tamen tunc temporis orbi literato tenerrimè. Similem laudem affectatus est Arnoldus Villanovanus, magis tamen adamavit obscuritatem Laconicam quam fraudulentam dicacitatem, scripsitque suum Rosarium Spinosum, in quo explicando ipse Apollo lassabitur: & dato, quod emolumentum aliquod senserit Pyrotechnia ex ipsorum Scriptis, prædecessis seculis, illud tamen omne iterum eversum est per novum dogma Comitis Bernhardi Trevisani, diversum planè à veterum methodo procedendi. Priores enim Sophi simplicem homogeneitatem Mercurii posteris recommendabant; hic verò, repudiata illâ, suum Mercurium duplicatum in scenam deduxit, cum tam constanti & sonorè applausu, ut ne unicus quidem Magistrorum, quod sciam,

CAPUT II.

que de ejus præstantiori prævalentiâ dubitaverit, sed omnes uno ore hunc virum pro Oraculo Delphico adorantes & sibi invicem subscribentes putarunt Naturam procedere secundum leges Arithmeticæ & duplum simpli esse præferendum; quod num rectè factum sit, in subsequentiis elucescet: Notando saltem hîc, quod singularis Spiritus confusionis ex alto mortalibus transmissus, hanc diversitatem introduxerit, ne semper uni rei intentus Intellectus humanus, tandem penetraret, clavam Herculi eriperet & summa imis misceret. Actum enim esset de lusu Comico hujus Amphitheatri, si homines promiscuè divitiis & sanitate pollerent, fieretque merè Tragicus; nemo enim nisi vi superatus alteri inserviret; taceo nefanda scelera, quæ Diabolus in suis membris in despectum Creatoris excogitaret. Totus enim mundus in maligno positus nil quicquam boni promittit amplius, vitia surrexerunt in locum virtutis; adultores, moriones, garruli thraiones & impostores callidi equis vehuntur, prudentes verò & quibus de meliori luto finxit præcordia Titan, pedes eunt. Ideoque non adeò culpandi sunt nostri antecessores, quod fideles Naturæ Secretarii fuerint, cum absque hoc ars transmutatoria indies invalescat Ethicè, non physicè; ubique ferè vertitur aurum in plumbum, id est aurea tranquillitas, charitas, æquitas & veritas per ignem Invidiæ frigidum destruitur & transmutantur in plumbeas scorias iniquitatum.

tatum infernalium ; quid quæso, accideret, si etiam illa altera Physica Metamorphosis juris publici fieret, annon mutuâ internecione orbis vastaretur ? Ecce, hæ sunt rationes impulsivæ tumulæ nostræ veritatis Physicæ, prægnantes certè & quæ omnem amorem, Adeptorum ergà genus humanum potis sunt extinguere.

Ne tamen & me eodem nigro calculo cum cæteris authoribus signatum posteritas irideat, promissa servabo, marmoreas postes nostri tumuli effringam, ostiumque ferratum pandam, ita tamen ne quodlibet Fortunæ decernem sine ingenio & labore venustam hanc Deam protrahere & sibi subjicere valeat : Satis est, si Dôctoribus & quos vigilatæ ex ordine noctes ac sudores macerarunt, tanquam fidus Proxenetæ Sponsam desideratam adduco Tyronibus verò sanitatem & oculos fartos tectosque servo ac viam ad sepulchrum hoc reclusum monstro, tædamque præfero.

CAPVT III.

Explanat viam.

QUò autem facilius præfixam metam attingamus, necessarium omninò erit, vepres ac fentes ponè semitam excrecentes detruncare ac seligere, ne viator subsequens eorum aculeis

acuminatis pedem lædat vel penitus subsistere cogatûr; remanebunt tamen adhuc scopuli prærupti & præcipitia vertiginosa quæ veterano etiam militi horrorem incutient; quotquot enim unquam de mysteriis naturæ scripserunt, admiscuerunt omnes varia nugamenta ad arcendos profanos de corde sensus & vero intellectû. Inter hos novercantis naturæ filios principem locum obtinere videtur Theophrastus Paracelsus, vir exiguæ literaturæ sed magni talenti in Philosophiâ secretiori; enim sæpè sibi contradicit & quod uno in loco commendat, in altero vituperat e gr. *Cap. 7.* de Transmut. metall: vocat materiam lapidis Philos. arimalem vegetabilem & mineralem, paulò post verò rejicit omnia mineralia dicens, licet Philosophi lapidem suum mineralem vocaverunt, noluisse tamen ut materia ejus ex ullo mineralium petatur. *Cap. 11.* verò ejusdem Tractatus, parùm sibi præsens commendat Electrum minerale immaturum pro indubitata verâ materiâ. Modò rejicit Mercurium vulgi modò iterùm proponit, ut videre est in hoc tractatû & lib. 10. Archid. Alibi Saturnum suum ad cælum attollit alibi vituperat, tacendo labores in Sulphure & vitriolo vulgaribus petendos. Quod certè nil aliud est quàm mundum dementare & Zizaniam ferere inter triticum. Si materia lapidis Philos. triplex non est in sensu literali sed mystico, sequitur ergò quod sit mineralis vel metallica in proprio significatû & distinctio tantùm sit
inter

inter materiam remotam & proximam ; In minerali enim optimè latere potest metallum. Jam qui scit distinguere inter viam humidam & siccam, inter materiam in quâ & ex quâ, is sine periculo ejus Scripta potest percurrere ; ex utraque Mercurius homogeneus elicitur, sive in formam humidam vel siccam sit redactus, perinde est, lis tantùm est de homogeneitate & materiâ in quâ, quæ omninò est diversa, si Paracelsi vestigia sequeris & viam humidam eligis, prospicias tibi primo de Electro minerali immaturo, quod difficulter habetur & dein procede Philosophicè ut gluten aquilæ purum nitidamque accipias sicut docet cap. 14. de Transm: locusq; inmit dicens: meliora instrumenta non reperies quàm in Ungariâ & Hystriâ. Breviter. Paracelsus possedit 4. arcana menstrua, mediantibus illis fecit quicquid de illo circumfertur. Nempe Sal circulatum majus & minus, liquorem Alcahest & ☿ium Philos. in formâ liquidâ. Sal circulatum majus fit ex Sale communi ; minus ex Sale tartari ; Liqueor Alcahest fit ex Mercurio, Mercurius Philos. in formâ liquidâ ex Electro minerali sive ☿no Philos. Differentia posteriorum duorum tantùm consistit in hoc, quod Alcahest simplicior sit ☿ Sophico, qui non immeritò duplicatur appellari potest. Si Medicinam metalla curantem quæris, relinque tria priora & perquire istam mineram in hâc, brevi tempore & non aded ingenti labore invenies quocum iste Helveta superbit. Processum, ulteriorem

ad Tincturam majori ex parte depinxit Fr. Bas. Valentinus. Hic habes nucleum scriptorum Paracelsi, hunc verte in succum & sanguinem, reliquam molem chartharcam committe tineis. Sed obijcis doce modum quem Paracelsus omisit; respondendo, duo priora satis fusè in lib. 10. Architectox. docuit ipse Author, quoad posteriora dico! redde ꝯ vulgi Homogeneum per ablationem terrestreitatis & aqueitatis superflue ac dein verte ipsum in aquam per solutionem cum sua matre vel stomacho Struthionis & tunc videbis cur Helmontius dixerit in suo Tract. Arbor vitæ, requiri ad conficiendum liquorem Alcahest Adeptum duplatum, mihiq; gratias ages. Quod Raymundum Lullium attinet, suadeo Tyroni ut illum planè relinquat, prolixus nimirum est, Spinosus ac mendax, Veritatem, quam sub verborum lenocinijs & vitioso circulari sermone abscondidit, multò clariùs & citiùs ex Gebero obtinebis, eandem enim sententiam cum illo defendit & pro objecto suo agnoscit ꝯ Homogeneum simplicem. Processus verò Geberi particulares, extra Homagenitatè ꝯ ij, sunt mera putamina sine nucleo & muscipulæ pro indignis. Arnoldus de Villâ nova, eandem termè cantilenam canit cum Lullio, relinque ipsius sue præparationes ꝯ vulgaris per sublimationem cum corporibus falsis ejusdemque revivificationes per calcem vivam & salia resuscitativa, nunquam enim hoc modo Æthyopem dealbabis. Breviter per-

strin-

stringo hos Authores, partim quod ipsorum fraudes modernis operatoribus per alios sunt manifestatae, partim etiam quod per se adeò subtiles non sunt, nisi quis velit esse ultrà modum ταχυπειθής & posthabitis fidelibus monitionibus propriâ experienciâ & cum Phrygis sapere.

Inter Authores Canonicos moderniores post Bernhardum, famosissimi sunt Sendivogius & nuperimus Philaletha Anonymus, qui licet Adepti actû omnes fuerint, à veterum tamen doctrinâ mirum quantum discrepant, sic ut de ipsis quoad cognitionem rerum Naturalium fundamentalem verè dici possit, quod putaverint murem farinâ conspersum Dominum esse pistrini. Inter hos tamen Bernardus solidioris doctrinae & experientiae vir extitit, licet enim primus mentionem fecerit de Φ suo duplicato ante conjunctionem cum corporibus perfectis, tamen non rejecit totaliter Homogeneitatem simplicem; (in respectu ad suam Hypothesin) sed commendat in suâ Epistola Obsequiis &c. utramque sublimationem Φ , ab ijs corporibus cum quibus non convenit & cum quibus affinitatem habet, posteriorem tamen præfert, quo jure, in subsequentiis dicitur. Polonicus ille Scriptor Sendivogius & recentissimus Philaletha uterque Adeptus per communicationem, totum Antiquorum Sapientium ædificium evertere conati, constanter & expressis verbis (præprimis posterior) negant, Φ Sophorum Homogeneum ullo alio modo posse fa-

se fabricari quàm per amalgamationem cum Regulo Martiali, Stellato; quàm miserè vero decipiantur & alios seducant, probabo breviter mechanicè, cum in rebus naturalibus demonstratio realis fortior sit quovis Syllogismo. Quòd verò Sendivogius in eadem opinione hæreat cum Philalethâ & hic posterior priorem tantùm explicet, patet ex varijs locis obscurissimi sui tractatus; postquam enim pro majori confusione lectoris in suis 12. tractatibus eorumq; Epilogo substantias falsas non metallicas uberrimè deprædicavit, labitur deinde in subsequenti ænigmate ad illum regularum Martialem, quod postmodum reiterat in Dialogo lap. Physici; Clarissimis autem in tractatu de Sulphure sub finem ubi dicit: Circumibant sal & Sulphur puteum invicem rixantes, donec tandem venirent ad manus & pugnarent, in quo conflictû sal Sulphuri horrendam infligit plagam ex quâ loco sanguinis fluxit lac &c. quis non hîc videt depictas Columbas Dianæ Philalethæ ejusque totùm processum ita est. Veniamus ad ipsum Philaletham; hic ne unguem latum à reliquorum Adeptorum modo scribendi discedens dicit, hoc & multo alio modo conficitur & sophorum: quasi verò omnia Naturæ penetralia recenter visitasset, parùm sui memor, quod Possessor factus sit sui Magisterii non per analysin & cognitionem Practicam rerum Naturalium, sed vel furto, sicut nonnulli volunt, vel per communicationem alterius & quidem 21. ætatis suæ anno.

Quæ.

Quæro enim omnes Philosophos per ignem, quid talis juvenulus cum venerandâ nostrâ Matronâ, Naturâ, familiaritatis & amoris potuerit contrahere? Certè parùm. Cùm verò tractatus ipsius in omnium ferè manibus sit, notum etiam erit quòd fundamentum sui ☿ii Sophici sit Ignis martialis per colliquationem regulo antimoniali communicatus, qui deinde cum ☿io vulgari debet conjungi radicaliter, ita ut ☿ius ☿ii animatus cum ☿io vulgari copuletur & uterque scorias suas rejiciat. Practica succedit absque dubio; habitò medio seu columbis Dianæ; quod autem ipsius purgationis ☿ii vulgaris causa, sit ignis martialis insinu ☿ii ☿ialis delitescens, & quod nullus alius modus sit; hoc est quod nego atque pernego sequentibus inductus argumentis & mechanicis demonstrationibus. Primò falsum est Mercurium ☿tis cum ☿io ☿iali in regulo misceri, quod tamen intrepidè asserit in aliquot locis & clarè admodum in cap. 2. Introitus aperti, his verbis: Si quidem noster Draco qui omnia vincit, per odorem tamen Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus sanguis unâ cum succo Saturniæ coalescit in corpus mirabile, quod tamen adhuc volatile est &c. Hic sanè absque contradictione statuit, partem optimam metalli nempe mercurium ferri, in fusione, conjungi cum ☿io; quod sequenti mechanicâ falsum deprehenditur. ℞. lib. i. ☿ii funde in crucibulo, fuso intrude frustum chalybis extreme ignirum & scintillans, videbis ebullitionem
mas-

massæ & liquationem ferri, quâ cessante confestim aliud frustum optimè ignitum, simili modo admove, donec chalybs non ampli⁹ attingatur ab S^{io} , quo viso statim maximo igne materiam totam denuo funde, & cum benè fluit, in Scyphum fusorium Calidum sauoq; inunctum effunde, quatiendo Orihalcum ut regulus eò melius descendat, à refrigeratâ materiâ regulum separa eumque terciâ vice cum nitro & tartaro purga ac pondera, habebis circiter lothones octo. Jam fac etiam regulum cum æqualibus partibus Antimonij Nitri & tartari, more communi per accensionem in mortario magno, relictam materiam funde, manû celeri & forti igne concute industriose Scyphum ut benè è scorijs precipitetur regulus & obtinebis idem pondus si benè operatus fueris. Scorias O pulyrifa & lento igne carbonum super testâ probatoriâ Q fuga, remanebit pulvis ferreus, ponderis ferè pristini, retentis omnibus proprietatibus ferri calcinati per Sulphur commune; solvitur liquoribus acetosis præbetq; vitriolum pulchrum, quod non fieret si Q suo chalybs orbatus esset, prout omnes saniores Philosophi fatebuntur. Si jam Q O cum sua animâ auri jungeretur Q S^{ij} in regulo sequeretur. 1. Quod cum O te plus reguli conficeretur quàm cum salibus, quod falsum est. 2. Quod ferrum in Scorijs remansum ad minimum quartâ parte diminueretur, quod æquè claudicat. 3. Quod cum regulo simplici Q vulgaris non posset purgari quod iterum est erroneum, quia nul-

la est

la est amborum differentia neque etiam quoad
 stellam, vidi enim aliquoties regulum simplicem
 pulcherrimum stellatum ipseque antè 10. annos
 ejusmodi regulum stellatum, aliquando flavis,
 nunc albis, pro ratione temporis, paucioribus
 vel pluribus stellis ornatum magna salium copia
 confeci ac cotidie etiamnum demonstrare audeo
 hujus asserti veritatem; nec ullus facile in hoc
 errabitur modò sufficientem quantitatem salium
 addat & debito tempore fundat, aliàs etiam re-
 gulus ortis suo ornatu carebit, licet centies funda-
 tur, tempus enim ad Stellam contrahendam non
 quodlibet sed certum requiritur, ubique enim
 Naturæ motus sunt *ωρισμένοι και τεταμένοι* cer-
 tamque coeli faciem deperiunt. Deinde, si ignis σ
 in σ o ferri delitescens causa est purgationis σ ij
 vulgaris, sicut Philaletha vult suumque σ So-
 phicum hinc emergentem interno Spirituali Sul-
 phure planè gravidum proclamat; cur σ σ ij ex
 regulo σ extractus non idem præstat, sicut i-
 psu hâc virtute carere vidi! Verum quidem est
 quod corpora perfecta eorumque interna bona
 Sulphura sive animæ σ u vulgi purificet per illumi-
 nationem centri σ lis similiter puri & Homogenei,
 ita ut dein Sulphura externa arsenicalia tan-
 quam hostilia spernatur & ejiciantur; Sed illa
 ipsa purgatio Sulphuribus arsenicalibus metallicis
 denegata etiam non est, jure similitudinis & phi-
 lautia quamvis animam auream inflare nequeant,
 sed tantum illud arripiant quod sui generis est.

Causa

Causa ergo vera purgationis ζ ii, per amalgamationes reguli, non est ignis ille solaris in ejus ζ io duplicato minimè residens, sed copia Sulphuris arsenicalis ipsius reguli, quæ per artificium illud columbarū compedibus solvitur & necessitate quadã naturali suum simile in ζ io vulgari apprehendit tertio interim relicto; quod enim fit cum σ te & ζ io id quoque fit cum regulo & ζ io, intercedente singulari artificio: Quando σ Sulphureus ζ rum pariter Sulphureum apprehendit, tunc ζ ius ζ ii, qui ita ligatus non est, sicut σ tialis, cadit ad fundum, quia verò hoc modo à suis custodibus totaliter liberari nequit, sed circiter 10. partē Sulphuris arsenicalis retinet, quod dein prius dispositum & præparatum, suum simile in ζ io vulgi iterum arripit sicque tandem ζ ium suum, tanquam aliquid dissimile, derelinquit. Hoc videre etiam est in Depuratione aliarum mineralium metallicarum, ubi metallarii e gr. mineræ plumbi, si arsenicalis est vel alio copioso Sulphure scatet, minerã ferream addunt & plus metalli eliciunt &c. Sed dato, quod insit aliqua virtus aurea in ζ io regulino, quæ ζ ium vulgi animaret, cur id non facit suo charissimo ζ io ζ rali, cur requiritur ζ ius vulgi ad hanc energiam exerendam? objicis, quod hoc unã vice non possit fieri ob multitudinē Sulphurū diversorum ζ ii: respondeo: transeat quod primã vice non impleatur ejus purgatio, addatur secundã, regulo jam facto, & sic tandem sufficiet. Verùm neque hoc modo procedit, non quod

quod S^{ii} in regulo satis sit purgatus, sed quod ei jam desit Sulphur commune combustibile ferrum solvens, hoc probo per aliam mechanicam. Extrahe Sulphur. S^{ii} combustibile ex S^{io} erudo, ita ut Sulphur. extractum vulgari sit tam simile quam ovum ovo, & S^{ium} formam suam externam pristinam non amittat, excepto quod non ita scintillet sicut antea, funde hoc S^{ium} ferrumque Scintillans immerge, quasi intenderes componere regulum martialem & videbis quod negotium non succedat ferrumque intactum maneat, ratio est quia S^{S} Sulphure suo combustibili est destitutum, mediante quo S^{S} Solvitur. Ulterius instas, illam vim auream in S^{te} esse merè spiritualement vaporem, sicut idem Philaletha in suo Birrhio & alibi fabulatur, sed rogo quæ est ratio quare ille ignis vagabundus, cum sit spiritualis & S^{io} S^{tiali} non alligatus, igne fusionis & per reiteratam ignitionem in officinis non expellatur, sed S^{ium} solum expectet, quo appropinquante suum antiquum hospitem, S^{ium} ferri, qui tamen S^{rali} longè est nobilior, relinquat, novumque ingratus quærat ac perficiat? Item; cur in solo ferro, domo arietis iste Spiritus auri absque corpore aureo lateret & non etiam in cupro, quia cum S^{re} paratione & modo pulcherrimus regulus paratur; tamen ubique resonat vulgaris clamor Chymistarum, S^{rem} scaterere multo aureo Sulphure, ipsaq; tecta cuprea tandem excoqui à Sole in Solem. Respondes: Philaletham hoc negare expressè cap.

B

f i.

I I. quod Philosophi frustra in Œre quæſiverint; re-
 gero, quod Philaletha in hoc fuerit deceptus, sicut ex præmissis liquet, ut neque sequitur, scio
 aliquod Secretum summum per communicatio-
 nem, ergò totam Naturam; quia naturæ totius
 cognitio ex meris speciebus & individuis petenda
 est, nec bonus hic vir sibi ubique præſens est; post-
 quam enim Œio vulgari & Œiali simplici activum
 Sulphur. abnegavit pluribus verbis, cap. I I. dicit
 demum, quod Mercurius vulgi in se habeat Sul-
 phur. fermentale (hoc est activum) cujus etiam
 minimum granum totum suum corpus sit coagu-
 lando, modò eidem possent adimi suæ impurita-
 tes Heterogenæ, quod quidem verum est sed
 contrâ Philal. hypothesim. Ex his satis superque
 constare puto quod Theoria hujus Adepti sit ver-
 minosa, quamvis practica ejus recto talo incedat,
 non enim est absurdum, scire rei essentiam & ne-
 scire modum; imò hoc est ordinarium ferè magnis
 & parvis, doctis & indoctis amplecti rem ipsam &
 quomodo existat non inquirere: ex hoc fonte
 negligentæ fluunt quam plurima mala, quæ
 mundum faciunt erroris plenum ac
 miseriarum vallem.

CAP. IV.

*Docet quid sit Mercurius Sopherum in
genere.*

Hæsitabam diu an actum agere & cramben eandem ad nauseam toties recoctam dapibus his Philosophicis inferere deberem, cum vix ullus antiquorum & recentiorum Authorum de hoc Argumento taceat, imò illi ipsi qui ne quidem à limine hanc Sophiam rectè salutarunt, sed cornicularum in modum alienis plumis se ornarunt, immensum quantum de hâc materiâ garrunt & strepunt, diducto penitus rictu, sicut anseres inter olores; nesciunt enim propius ad hunc ignem accedere, proinde fulgorem ejus incomparabilem à longè admirantur & per compita ac trivias tantâ vociferatione deprædicant, quasi valles & montes ipsorum essent auditores. Proverbium erat apud Majores de re communi dicere, lippis ac tonjoribus nota est. Sed Emphasis hujus dicte. rii arcta nimis est ad nostram applicationem; cum hoc ævo plures rustici analphaphiti & mulierculæ indoctæ penes stivam & focum fundamentaliter & in genere de hoc Sçio Sopherum sciant disputare. Verùm enim verò, sicut rectè Helmontius animalia bruta *διχλωμοίως* dispescuit in Solaria quæ beneficio Solis de die & Lunaria

quæ mediante Lunâ de nocte & subtus terram cernunt, ita non obstante hac clarissimâ & evulgatissimâ scientiâ de ꝑio Sophorû in genere, inveniuntur tamen lusciosi, qui instar vespertilionû hanc lucem veritatis vel odiunt vel non capiunt aliosq; secum ad sua tenebricosa barathra præcipitant. Donandum esset Sutoribus siultrâ crepitam iniquè judicarent, sed quod tales sophistæ è censurâ promotorum Doctorum se scribant, ipsosque actuales Adeptos qualis Philaletha est, sub hoc specioso titulo allatrent, falsitatis arguant, mundumque seducant, hoc connivendum non est, sed potius eò allaborandum ut Viri cordati & ingenui à tali peste muniantur, & si possibile est, ipse quadratus Intellectus ejusmodi insulsi Doctoris circumcidatur & ad formam aptiorem pro ꝑio Sophorum concipiendo reducatur; negari enim non potest, quod Helmontius, inter saniores Philosophos facilè summus, statuit, ad verum intelligendi actum requiri, ut intellectus cum re intellectâ quadantenus unum quid fiat & quasi in eam transmutetur. Quò autem clarius hæc ipsorum mentis imbecillitas, si non stultitia, omnibus nostræ Regiæ ministris appareat, Ponamus duo fulcra totius ædificij Naturalis; Rationem atque experientiam; eamq; structuram, quæ neutro horum nititur, tanquam inarchitectonicam repudiemus; Lustremus breviter tria Naturæ regna, præsupponendo ex antiquissimo & orthodoxo rerum Physicarum scriptore Moyse quod

quod omne corpus vivens, vim se multiplicandi, ex dono creationis, à summo rerum opifice acceperit. In animali regno, animantia perfecta multiplicant se per feminum commixtionem, unumquodque in suo genere ac specie. Vermes verò quæ ex putredine, per aliquid semini analogum proveniunt, dispositam tamen materiam ad anomalam suam generationem requirunt, sic nempe vermes qui sub ligno fracido nascuntur dissimiles sunt illis, qui carnibus oriuntur corruptis, nõ enim fit quodlibet ex quolibet; sed semper requiritur generica præexistentia materiæ in animalibus perfectis strictissimè; in imperfectis latissimè; in his posterioribus fermentorum potentia supplet locum materiæ specificæ, quod in prioribus non est. Proinde etiam imperfectorum vita brevis est ob principiorum inadæquationem. Longius distat horum generatio à metallorum cunabulis quàm carbunculus à silice, proinde linguamus eam, properando ad vegetabilium profapiam. Horum omnium materia generica proxima cum sit succus lignescens, omnes omninò plantæ in hoc, per suum semen multiplicantur tanquam in feminino principio: probationem sicco pede quoque, brevitatis ergò, præterimus. In regno minerali - metallico materia generica proxima est substantia mercuriformis ponderosa, & Homogenea. Differentia horum trium Regnorum consistit in hoc, quod inter animalia perfecta, ob organorum nobilium diversam multitudinem, maris ac

faminiæ tributum requiratur. In vegetabili & minerali sufficit odor fermentalis Sulphureus, archei seminalis vices supplens, principio materiali seu faminiæ interim rite disposito. De principio foeminino duorum priorum nemo dubitat, ultimum verò in dubium vocari posset ab indoctis, quare necessum est Auctoritates veterum Adeptorum implorare, cum in terræ abditis cavernis hujus Regni desponsationes ut plurimum celebrentur. Ratio tamen suadet in corrupta, quod unumquodque ex illo materialiter constet in quod resolvitur, retrogradatione competente; resolvuntur autem omnia metalla in Mercurium & ex eo constant. Id quod omnes Philosophi antiquiores confirmant. Primus esto Arnoldus, qui cap. 2. ros. dicit. Certum est omnem rem esse de eo & ex eo, in quod resolvitur, nam cum gelu mutatur in aquam, calore re mediante, clarum est ipsum prius aquam fuisse. Item cap. 2. 1. ros. ab argento vivo omnia metalla sunt & in ipsum resolvuntur. Item cap. 1. Rerum natura omnia metalla format naturaliter operata, ex argento vivo & sui Sulphuris substantia, eo quod proprium est argentei vivi à calore seu vapore Sulphuris coagulari. Non est contrarius Princeps Alchymistarum, Geber cap. 3. 8. 9. Suae summæ: ibi enim pluribus innuit, quod principia metallorum, super quibus natura fundat actionem suam, sint argentum vivum, Sulphur & ejus compar arsenicum. Quod autem

autem Philosophi per hunc ζ rium intelligant illud fluxile merallum cum & absque præparatione Philosophica, patet 1. ex Arnol'do cap. 4. 1. ros. cum quo consentit Geber. cap. 8. lib. 2. ubi dicit: Laudetur omni potens opifex Deus gloriosus, qui ex vili creavit pretiosum & dedit illi substantiam & substantiæ proprietatem, quam nullam ex alijs rebus in naturâ contingit, possidere, quia solum est quod ignem superat & ab eo non superatur, ipsum namque solum cum sit metallum, tantum continet in se, totum id quo indigemus ad nostrum magisterium, quia omnia alia cum sint combustibilia, igni cedunt & in flammâ deficiunt. Id. cap. 2. 1. ros. argentum vivum in se continet Sulphur suum bonum mediante quo coagulatur in \odot & D nam. Consentit Bernhardus in suâ Epist. Obsequiis &c. expressè dicens: Solvens non differt à solvendo nisi digestionem & maturitate. E: est metallicum. Et ulterius dicit in eadem: Nulla aqua naturaliter reductivè metallum dissolvit nisi Argentum vivum. Item solutio naturalis metallorum per nullam aliam rem fieri potest nec expedit nisi per solum argentum vivum: Conjungitur ergo ζ rius crudus, tanquam aqua, cum corpore per spiritum primâ decoctione solvendum; & ulterius dicit; quod falsa sit omnis doctrina alterans ipsum ζ rium ante conjunctionem corporis cum ipso E manere debet in suâ metalica fluxibilitate, quod postea etiam expressè ibi docet, dicens: Non est

improbandum quin benè aliter possit & debeat Scoriosus ☿rius per Sal commune sublimari ad illam Scoriam mineralem extrinsecus amovendam; manente tamen semper ☿rij fluxu seu humido radicali, hoc est mercuriositate stante incorrupta, quæ est ex proportione ejus naturali; oportet enim speciem ☿rialem & formam in nostro opere incorrupta manere. Quid quæsò clarius? Propterea etiam commendat suam sublimationem per amalgamationem reguli antimoniales dicens: Sunt quædam ☿rij sublimationes ab ejus proprijs corporibus quæ sibi intimè amalgmando conjunguntur & permiscuntur, ex quibus pluries relevatus & reconjunctus superfluitates rejicit & non confunditur in sua natura, ideoque post hoc artificii vero valet in speciebus metallicis fundendis vel solvendis nec intrinsicè alteratur valdè ad nostrum opus, nisi à fixis corporibus in eo dissolutis. Objicis 1. confundi hinc materiam metallorum cum ☿rio Philosophico: resp. quod unum idemque sit. 2. Philosophos intelligere suum ☿rium non vulgarem; Resp. rectè inferis; sed malè concludis. Non sequitur, Philosophi rejiciunt ☿rium vulgi, ergò commendant nitram, terram virginèam, Salia cujuscunque generis & alias quisquillas extrà genus metallicum. Quid tum? Sit ☿rius vulgi materia ex quâ, prout etiam ingenuè fatetur Philaletha, nondum tamen erit materia in quâ. Putasne, si Hermes vel alius qualiscunque Ad-

eptus,

eptus, qui apud te in honore est, revivisceret
 tibi que Dei loco revelaret ξ rium vulgi esse ve-
 ram materiã ex quã Sophicus conficiendus, quod
 tu statim tam doctus & qualificatus esses, hoc my-
 sterium illotis manibus perficere? minimè Quia
 ista operatio tam abscondita & imperscrutabilis
 est, ut si vel maximè aliquis te illam perfectè do-
 ceret & in manus tuas omnia requisita depone-
 ret, non tamen propterea triumphum ageres, sed
 affecuro, sicut Philosophi dicunt, quod rem re-
 linqueres, ubi deberes incipere. Non est ars Che-
 miæ vulgaris & quæ lascivo otio addiscitur; nisi
 Philosophi scivissent difficultatem hujus Practicæ
 tam clarè non scripsissent: Audi enim quid di-
 cat, Geber. cap. 45. Summæ. Quod benè sit
 purgandus ξ rius, ut fiat albisimus, qualis enim
 erit purgatio, talem perfectionem consequetur
 in projectione, igitur si per subtiliationem mun-
 daveris & perfeceris erit albedinis tinctura cui
 non est par. quid autem sit expurgandum docet id.
 Geb. cap. 9. lib. 2. dicens: duplex est Sulphureitas
 & humiditas argenti vivi, una quæ in centro ejus
 inclusa est in principio suæ mixtionis, altera super-
 veniens, naturæ suæ extranea & corruptibilis:
 Primatolli nullo artificiorum ingenio potest quia
 est de corporis perfectione & istud Sulphur, tue-
 tur argentum vivum ab adustione: altera verò
 cum labore non facilè tollitur. Idem cap. 37. lib.
 2. inquit, quod summa intentio totius operatio-
 nis sit, ut sumatur lapis in præcedentibus capitulis

notus & cum instantiâ affiduetur opus subtilia-
tionis primi gradus & per hoc mundetur â cor-
rumpente impuritate. His non obstantibus cla-
rissimis doctrinalibus, tamen verissimè dicit Geber
cap. 32. in fine; quod hoc artificium non perve-
niat ad artificem duræ cervicis, quod etiam affir-
mat Arnold. cap. 2. 1. ros. Proinde charissime Phi-
lochymice, licet invidus sis, nihilominus tamen
bono animo esto, nec time hujus mysterij evulga-
tionem, juro tibi per Deum immortalem quod ex
mille vix unus assequatur suam intentionem, licet
subjecta optimè noverit: quod si verò magna spiras
& vulgaria fastidis, sis quoque latus, habebis
per hanc praxin, optimam occasionem, nobilitatem
tui ingenij ostendere, nil enim hîc levidense nil
trivi ale occurret: Si carum, quod multo labo-
re partum est, ecce hîc Augiæ stabulum, si Her-
cules es; certissimum namque experieris illum
versiculum:

Non venit ex molli veneranda scientia lecto.
Si abscondita tibi placent, ne desperes, sed quære
sedulus, per multos annos & sub finè conqueres,
quod nil inveneris, nisi vellamica vel divina manus
te duxerit. Si simplicitatem rerum adamas; Entibi
manum; mane, quæso in simplici viâ naturæ, in
hac enim citius palpabis, quod in subtilitatibus
nunquam videbis, testante Sendivogio.

Fit ergò generatio & multiplicatio omnium
trium Regnorum in suo genere ac specie; Et licet
ob organorum defectum, in metallicâ propagatio-
nc,

ne, maris ac fæminæ concursus tam manifestè non fiat, sicut in animali; negari tamen non potest analogica masculini & fæminini seminis commixtio, quia elementa activa quasi semen masculinum cum passivis ceu fæminino naturaliter conjunguntur, speciali proportione Naturæ debitâ servatâ; hæc nempe prima commixtio dicitur materialis digestio, in quâ de potentiâ surgit actus scil. de terrâ & aquâ aër & ignis, mediante purâ digestionem & subtiliationem ipsorum, nec est alia additio in ventre terræ præter ipsius ϕ ii digestionem & inspissationem, prout Geber philosophatur & Bernhardus in Commentario super Arnoldum. Ex hoc fundamento antiqui Magi ϕ ium suum adin venerunt, naturam scil. insequendo, ipsique puro & Homogeneo purum pariter aurum addiderunt ac per gradus caloris maturant, non quod aliud Sulphur. sit in sole quam ϕ io, quod non sit etiam ϕ ius, sed quia in sole est perfectior & maturior digestio quam in ϕ io; quare etiam artista citius producit opus quam natura, aurum enim nil aliud est quam ϕ ius digestus & inspissatus Homogeneus; sic ars per compendium jungit aurum ϕ io, ex quibus duobus spermatibus actu, generatur mystèrialiter illud idem quod ex uno spermate actu, natura in mineralibus poduxit. Via verò hujus decoctionis & dissolutionis non nisi rarissimis patet & qui eam novit, pervenit ad secretum quod est species permiscere & naturas à naturis extrahere sicut loq. Arn.

Arn. cap. 1. 2. ros. Manet ergò Definitio ¶ ij Sophici firma atque inconcussa ratione & experientia excludendo omnia falsa, præter unum, quod ipsi est tanquam mater & propterea absque sapore; qui hoc novit, in centro naturæ sedet mihi- que contrarius non erit, cum qui matri est amicus, filio ejusque affectis non erit infensus. Meritò ergò rides Philaletha & plures alij illos occæcatos operatores, qui extrâ metallicitatem ¶ iosam in salibus, rore majali, pluvia & ejusmodi nugis operam & oleum inutiliter locant. Verum enim manebit in æternum hoc Antiquorum axioma: In Mercurio est quicquid quærunt sapientes; hinc procul dubio intelligunt ¶ ium metallicum prout insequentibus ad raucedinem utque inculcant clamantes.

Sicut Riplæus: Junge Genus cum genere & speciem cum specie.

Natura augetur in suâ propriâ specie & natura & non in aliâ.

Et Bernhardus: Nostri medicina fit ex duabus rebus unius essentiæ id est, ex unione ¶ li fixa & non fixâ, spirituali & corporali.

Item. Nil emolumenti in rebus non metallicis est.

Item. In, cum, ex, & per metalla fiunt metalla, &c. Et, nisi ex regno metallico petendus esset hic decantatus Mercurius Sophorum, impertinenter scripsisset Geber cap. 2. lib. 2. summâ: Non est possibile cognoscere transmutationes corpo-

corporum vel ipsius argenti vivi, nisi super mentem artificis deveniat vera cognitio illorum naturæ secundum suas causas & radices. Item ibid. oportet artificem primas radices principales, quæ sunt de esse operis, non ignorare, quia qui principium ignorant, finem non invenient.

Proinde, nisi quis planè sit vertiginosus & ipsius Midæ nepos, absque multâ ac profundâ meditatione facilè advertet .i. quod arti concessum non sit ex non metallo facere metallum, prout etiam hoc apparet in ipsâ lapidis projectione, quæ licet potentissimis fermentis metallicis nitatur, nil tamen operatur nisi super metalla.

2. quod omnis actio perfectiva inter similia consistat, quæ cum καὶ ἐξοχῆν nostro Solis & Lunæ conjugio rectè attribuetur etiam non parùm eadem erit proficua imò necessaria Generica Affinitas. Quicontrarium absque ratione & experientiâ statuit non est Philosophus sed opinator ac Impostor planeque niger quem Tu, Romane, caveo, donec ex saporosis suis salinis ad ἀποιον nostrum Sal Naturæ revertatur illudque adoret. De hoc solo enim verum est quod Philos. dicunt: In sole & sale naturæ sunt omnia. dicitur autem sal, non quod ex ullâ salinosâ materiâ fiat, sed quod sali nitro externè simile sit: concludo igitur cum Rege nostro Gebero. Qui absque argento vivo tingere nititur, cæcus procedit ad practicam sicut asinus ad cœnam.

CAP. V.

Specialius docet quid sit Mercurius Sophorum ejusque differentiam recense.

Discussis jam nebulis, radiorum Veritatis energiam, reliquum est specialius exponere quid sit ξ ius Philosophorum & num latitudinem quandam admittat insigniter differentem; quibus præmissis subnectemus practicam, quantum instituti nostri ratio permittit. Est, sicut supra dictum, Mercurius Sophorum Substantia metallica vel liquida vel currens purissima & Homogenea continens in se Sulphur Spirituale, mediante quo coagulatur. Non paucis erroneum videbitur statuisse hunc liquorem duplicem, madefacientem & non madefacientem, cum tamen multi Sophorum apertè indigitaverint, quod manus non inficiat ac humectet. Verùm sicut non omnis tellus omnia fert, ita nec omnis ætas; Dona Dei non unâ vice omnia mortalibus affulserunt. Plures autem vias à multo tempore fuisse ad unum scopum ducentes, Princeps Chemicorum Geber acutissimè prævidit, si nescivit; cap. 28. lib. 1. Suae summæ. Currentem ξ ium Sophorum docuit Geber, Arnoldus, Bernhardus & ex neotericis Philaletha. Liquidum madefacientem possedit

Para-

Paracelsus; Basilius Valentinus & nostro tempore Agricola major & minor.

Uterque hic Φ ius Sophicus est legitimus & Sulphure suo metallico ornatus, mediante quo coagulari potest.

Differunt autem in hoc 1. quod liquorosus sit generalior, currens specialior in ordine ad metalla. 2. Prior longè alio igne in Tincturam excoquitur quàm posterior. Ultima differentia est in virtute tingendi, absolutâ secundâ vel tertiâ rotatione. Ambo mihi sunt notissimi.

Quâ jam dexteritate, quibusve enchiragogiis negotium sit tractandum, breviter declarabo. Cum verò ars ex eadem re super terrâ, solificium suum desumat, ex quâ natura subter terram, solem & lunam procreat, Authore Gebero. Ideoque debemus ante omnia principia Naturæ scire, ex his enim deinde fluunt Principia artis, affirmante hoc Bernhardo in Comment. super Arnold. his verbis: Ad intentum per venire volens considerare habet principia & causas metallorum & quomodo composita sunt & adunata, tunc consequenter his scitis, facile erit opus solutionis & digestionis; prædictum est enim quomodo ligentur, quicquid autem ligatur solubile est. Habitis his Principiis, dicit Geber, vili pretio ad complementum operis pervenies. Placet ergò modum Generationis metallorum breviter ex Bachone adducere, qui dicit. Contingit in terrâ Sulphur. & Mercurium creari, quorum duorum

rum

rum Principiorum natura est ut per calorem evaporentur & sublimentur. Accenso igitur calore in terrâ Sulphureâ cum evaporaverint multis annis, utrumque per terram ascendendo continuè, coagulantur in viâ & ab aëris ambiente frigore reperiuntur; & hinc in locis montanis plerumque metalla generantur, utpote frigidioribus. Hanc generationem multo clarius proponit Bernhardus sicut præcedente capite notatum & hic repetendum est. Natura ex uno spermate in ventre terræ operatur metallum, coquendo & digerendo, ex solo scilicet mercurio, quare non potest ad determinationem metalli in parvo tempore pertingere; In Mercurio enim solum sunt duo elementa actu Scilicet: aqua & terra, quæ sunt passiva; Ignis verò & aer sunt tantum in ipso potentialiter, sed quanto deducuntur in actum, secundum determinatam digestionem & inspissationem proportionalem, tunc fit metallum, nec est alia additio in ventre terræ præter ipsius Mercurij digestionem & inspissationem, differentia tantum pendet ex accidentibus. Sic natura ex Mercurio simplici procreat solem removendo ejus superfluitates, quæ cum sint difficillimæ separationis, propterea etiam parum auri generatur. Consistit ergo totum artificium Mercurij sopherici in remotione superfluitatum terrestrium & phlegmaticarum, ullo astipulante Gebero cap. 19. argentum vivum non tepermiscetur in profundo usque ad profundum corporis alterabilis sine præparatione interven-

nien-

niente, nam utidem Geber cap.42.dicit, non pot.
 est bene reperiri quod uniatur corporibus nisi
 Spiritus Solus, & paulò post. quia in nullis aliis
 quàm Spiritibus videmus hæere adhærentiam ad
 corpora cum alteratione, necessum fuit illos præ-
 parare cum mundificatione ipsorum, quæ est per
 subtiliationem & ibidem ulterius; quia Spiritus
 projecti super corpora, sine ipsorum mundatione
 non dant colorem perfectum, sed ex toto vide-
 mus corrumpere, adurere & denigrare. Practi-
 cam hujus præparationis clarissimè docet in ali-
 quot locis & fit per subtiliationem quæ est rei sic-
 cæ per ignem elevatio cum adhærentiâ sui vasis &
 separatione puræ substantiæ. Continet enim
 sibi in se, ut idem Geber dicit cap.42. causam
 corruptionis, scil: substantiam terream, adustivam
 sine inflammatione & substantiam aqueitatis, hæc
 ejus superflua oportet separare & ipsum præpa-
 rare; quod fit, docente eodem Geb. cap.43. & 45.
 per ignem, & commixtionem sæcum; prout se-
 cundum longum & latum ibidem invenitur ex-
 plicatum, ad quæ lectorem remitto, est enim im-
 possibile clarius loqui, nisi quis velit margaritas
 porcis objicere; Qui sedulus, doctus & constans
 fuerit, Deumque ritè invocaverit, veritatem in
 hoc Authore inveniet, non est comparandus cum
 ullo ex antiquis & neotericis in candore & verita-
 tione. Per hunc conspicias in mediis tenebris &
 mundâ stygia nostram Proserpinam, Divitiarum
 Deam splendidissimam; sed cave tetricum ado-
 rem.

rem Sepulchri. Si prudens es, facilè imagineris tam diutinam & arctam Sepulturam, absque ingenti foetore, aperiri non posse: adorna verò semicupium & lava hanc regiam prolem, donec fulgeat sicut Luna in Plenilunio & miraberis, quod inter tot sordes & nigerrimas scorias, hæc tenella Princeps non penitus suffocata & æternæ morti tradita fuerit. Jam etiam advertes cur Geber cap. 26. lib. 1. suæ summæ, Principium metallorum spiritum foetidum appellet; jam scies, cur majores nostri Caduceum & serpentibus circumdederunt; quando enim hic Spiritus è suo absurdo corpore noviter est extractus optimèque lotus, tunc eundem odorem de se spargit, qualem serpentes præbent, si in vitro vel ampullâ aliquâ detinentur, retinetque hunc odorem, donec tractû temporis, è vitro aperto exhalet. Jam etiam intelliges Philosophicum axioma: Noster &ius est mercurius de &io & Sulphur de Sulphure, quod absque hæc Practicâ capere est prohibitum. Nemo certè nisi avdopta potest credere, quod in nostro fonte lurido, aqua viva sit, proinde supersedeo multa verba facere; qui adeptus est hoc arcanum, me altum silente novit, qui non, difficulter persuadebitur etiam Themistoclea eloquentiâ. Consuetum enim est mortalibus in concavo Lunæ quærere, quod antè pedes est. Obijcis, theorica sunt quæ profers: respondeo; illud est theoricum quod in speculatione absque demonstratione actuali fundatur; ego verò hæc
 totica

toties practica re queo, quoties exoptulas. Quod si autem fidem adhibere differs, donec centenarium plumbi in aurum, te inspiciente, verto, recumbe intereà super plumatili, ne stando ad Calendas Græcas, nimium incommoderis. Per me licet, credas sive non, propterea Cœlum non corruet. Sapientissimus rerum Parens à mundo condito, hæc sua charismata, sub humili myrice abscondidit, ne fastigiosa Cedri cacumina, si iis potirentur, nubes penitus transcendant & turrim Babylonicam æmulentur. Scripsi, quæ scio, vera, non in gratiam Potentum sed miserorum.

CAP. VI.

Particularia ventilat.

Nil communius ulceroso huic seculo quam fallere, in tam prodigiosâ ubertate hominum perversissimorum. Qui enim vix promptè dicit ignem struere, statim molitur aliis persuadere, se possessorem hujus vel illius particularis ad aliquot millia; sicut ipse multoties expertus sum, nunquam autem meâ vitâ, quam certè penes focum maternum & super pulvinari non transegi, inter tot Particularistas, ne unicum vidi qui canem

nem aut felem cum isto suo auro factitio, susten-
tare potuisset ; Impossibile namque est dari ullum
particulare in eo significatu , in quo nostri Pro-
cessuum Mercatores hoc vocabulum accipiunt,
ita ut vel Sulphur ꝯii ejusque tinctura è vitro
extracta, vel aliæ substantiæ Sulphureæ, è ꝶre,
ꝶte & aliis mineralibus petitiæ, per certos fluo-
res fixativos & singulares ingressus, in lunam in-
trudantur eamque tingant Ratio est, quòd si-
miles Sulphureæ Substantiæ mercurio corporali,
nullo pacto, aduniri queunt intimè & radicaliter,
ita ut eas deinde in igne fusionis defendat :
quia iste ꝶius Lunæ, absque hoc per suum Sul-
phur & coctionis gradum coagulatus est , ita ut
alio & quidem tali inepto coagulante non indi-
geat , & licet volatilis factus esset , tamen Sul-
phura cum ꝶiis, absque præviâ putrefactione ra-
dicaliter unire, est opus solius Naturæ ; In & per
putrefactionem artificialem quidem concedo,
sed tunc etiam requiritur , ut istæ Sulphureæ
substantiæ simul sint mercuriales , aliàs in æter-
num cum mercurialibus non unientur nec pu-
tredinem inibunt : faceffit multum negotii ipsi
Naturæ hoc conjugium, multò magis arti , eum
huic tantùm datum sit creata ad gradum altio-
rem evehere non verò ex primis causis constitue-
re. Et licet per certas miserabiles lanienas, au-
riforme quoddam corpus componatur, nunquam
tamen omnia auri genuini examina sustinebit, sed
vel in uno vel altero peribit. Ego certè semper
nisi

rifi nostrorum Laborantium vanissima vota, quando dicunt: modò haberem particulare aliquod, quo me possem sustentare, libentissimè dimitterem istum famosum lapidem Philosoph. nil quæro, quàm certum aliquod particulare &c. Sed, audi charissime Simplificiane; unum granum auri, ex non auro constituendum & faciendum requirit eundem processum eisdemque labores, quales sibi vult centenarius integer: qui scit partem non ignorabit totum, quod ex partibus constituitur. Quod extractiones vel solutiones aureas, ex mineris nonnunquam auratis attinet, de iis non disputo, cum hîc nulla contingat metamorphosis sed pauperrima auri extractio. Laudabilior est fixatio minerarum volatilium per Salia ignea, licet multum temporis requirat: idem sentiendum est de reductionibus metallorum eorumque maturationibus; quia in his pars mercurialis non separatur à Sulphureâ, sed Sulphur in suo Mercurio ulterius excoquitur.

Particulare autem verum, in sensu sano, nil aliud est quàm Tinctura imperfecta, prout omnes tincturæ, post primam rotam, leviter tingunt & partem puriorem metalli tantùm aggrediuntur. Consulo itaque omnibus hujus artis investigatoribus, ne inhiant istis particularibus falsis, sed alieno periculo & damno discant, imò cane pejus & angue fugiant harum ineptiarum araneos, sunt enim plærunque vel activi vel passivi impostores, quod etiam ex hoc liquet: Si in aliquot
septi-

septimanis vel paucis mensibus levi opera aurum & argentum, peculiosâ quantitate, construere sciunt; cur petunt subsidia à Principibus & cur non tacent sicut Adepti, ob metum certissimi periculi; hoc nimirum est quod dixi: Vel non sustinet torturam ignis & lupi voracitatem ipsorum aurum vel sine lucro componitur ob sophistica principia. Verum namque semper manebit quod ex Arist. 4. met. allegat Arnold. cap. 3. tui rosarii. Species metallorum transmutari non possunt, nisi in suam primam materiam vertantur, quæ est Sulphur & argentum vivum, non separatim sed conjunctim sumtum.

EPILO.

EPILOGUS.

Hic habes Candide Lector,
quod in fronte hujus tractatus
promisi; dictum nimirum sa-
tis est, quid evitare debeas in itinere ad
hoc Sepulchrum. Perge intrepidè, aper-
ta est janua, nil tibi restat, nisi quod ma-
num admoveas. Si numen propitium ti-
bi fauet, oculis videbis inter fordissimi-
ma sudaria tuam charissimam; voca ipsam
nomine proprio tibi manifestato & prope-
ranter te amplectetur, sicque obtinebis mer-
curium tantoperè dilectum à Philosophis.
Est quidem adhuc alius pariter mihi no-
tus, qui duplicatus appellatur, sed si illo po-
tiris, hoc non indigebis, vix enim valdè
inter se differunt, cum ex unâ radice &
subiecto oriantur modusq; eliciendi tan-
tùm sit diversus. Ne verò in hoc uni-
co deficiam dico tibi in veritate, quod prior
fiat per sublimationem ab iis corporibus

cum

cum quibus in naturã non convenit, posterius contra, prout verbosè docet Bernharus Comes Trevisanus in Epistola, obsequis &c. quem tibi commendo & interea maneo sui.

Studiofissimus.

ERRATA.

Pag. 1. Caput pro Cap. Ibid. Justus lege jussus. Ibid. in fine. ve pro vel. p. 8. Caf. lege cap. Ibid. arimalem pro animale. Ibid. ï pro ê. p. 9. inmit pro innuit. p. 10. cartharcam pro chartarceam. Ibid. suæ (omittendum.) pag. 12. regularum pro regulum. Ibid. multo pro nullo. pag. 14. ♀ pro ♂. pag. 15. errabitur pro errabit.

